

Ekologisk produktion och konsumtion – Mål och inriktning till 2010

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2005/06:88 Ekologisk produktion och konsumtion – Mål och inriktning till 2010 jämte fyra följdmotioner med 21 yrkanden. Dessutom behandlas 5 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2005 med anknytning till det i skrivelsen behandlade ämnet. I skrivelsen redogör regeringen för sin bedömning av målen för ekologisk produktion och för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor till år 2010. Den ekologiska produktion är från samhällelig synpunkt ett medel i arbetet med att nå vissa av de uppställda nationella miljö kvalitetsmålen, såsom Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö. Målen för den ekologiska produktionen bör därför utformas så att de på ett effektivt sätt bidrar till ökad miljönytta och till att uppfylla miljö kvalitetsmålen. Regeringen uppställer målet att vid utgången av 2010 bör den ekologiskt certifierade åkermarken uppgå till minst 20 % av landets åkermark och den ekologiskt certifierade animalieproduktionen bör öka betydligt. Det framhålls också att konsumenternas efterfrågan och marknadsutvecklingen är avgörande för om målen nås. För att stimulera en positiv marknadsutveckling anser regeringen att konsumtionen av certifierade livsmedel i offentlig sektor bör öka till att vara 25 % av den totala konsumtionen år 2010. Vidare bör ekologisk produktion i framtiden vara certifierad för att få kallas ”ekologisk”, i stället för i dag då även odling som inte är certifierad berättigar till miljö stöd. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, huvudsakligen med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen, utskottets tidigare ställningstaganden och det pågående arbetet på området.

I betänkandet finns 12 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	8
Mål för ekologisk produktion	8
Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor	12
Åtgärder och kostnader	14
Regelverkets utformning	15
Märkning av produkter	17
Övriga frågor	18
Reservationer	20
1. Mål för ekologisk produktion, punkt 1 (m, fp)	20
2. Mål för ekologisk produktion, punkt 1 (kd)	20
3. Fokusering på miljömål i stället för på produktionsmetoder, punkt 2 (fp)	21
4. Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor, punkt 3 (m)	22
5. Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor, punkt 3 (fp)	22
6. Åtgärder och kostnader, punkt 4 (kd, c)	23
7. Harmonisering av regelverket för ekologisk produktion, punkt 6 (m)	24
8. Regelverkets utformning, punkt 7 (kd)	24
9. Märkning av produkter, punkt 8 (m)	25
10. Märkning av produkter, punkt 8 (kd)	25
11. Ekologisk produktion och landsbygdsutvecklingsprogrammet, punkt 9 (v)	26
12. Fosforläckage, punkt 10 (kd)	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Skrivelsen	28
Följdmotioner	28
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för ekologisk produktion

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 4, 2005/06: MJ29 yrkandena 1–3, 2005/06:MJ30 yrkandena 2–4 och 2005/06: MJ448 yrkande 11.

Reservation 1 (m, fp)

Reservation 2 (kd)

2. Fokusering på miljömål i stället för på produktionsmetoder

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ28 yrkande 1.

Reservation 3 (fp)

3. Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ28 yrkandena 2 och 3, 2005/06:MJ29 yrkandena 4 och 5, 2005/06:MJ30 yrkande 5 och 2005/06:MJ448 yrkande 13.

Reservation 4 (m)

Reservation 5 (fp)

4. Åtgärder och kostnader

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 6 och 2005/06: MJ30 yrkande 1.

Reservation 6 (kd, c)

5. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2005/06:88 till handlingarna.

6. Harmonisering av regelverket för ekologisk produktion

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 3, 2005/06: MJ29 yrkande 6 och 2005/06:MJ594 yrkande 18.

Reservation 7 (m)

7. Regelverkets utformning

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ27 yrkande 2.

Reservation 8 (kd)

8. Märkning av produkter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 1 och 2005/06: MJ29 yrkande 7.

Reservation 9 (m)

Reservation 10 (kd)

9. Ekologisk produktion och landsbygdsutvecklingsprogrammet

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ334 yrkandena 8 och 9.

Reservation 11 (v)

10. Fosforläckage

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ27 yrkande 5.

Reservation 12 (kd)

Stockholm den 16 maj 2006

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Hagberg (s), Anita Brodén (fp), Sven-Erik Sjöstrand (v) och Marie Wahlgren (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Bakgrund

Riksdagen lade 1994 fast målet att 10 % av den svenska åkerarealen skall vara ekologiskt odlad 2000 (prop. 1993/94:157, bet. 1993/94:JoU22, rskr. 1993/94:272). Målet uppnåddes under 1999. I propositionen Hållbart fiske och jordbruk anförde regeringen att den ekologiska produktionen bör ses som en del i en strategisk satsning för ett hållbart svenskt jordbruk (prop. 1997/98:2, bet. 1997/98:JoU9). I skrivelsen En hållbar utveckling av landsbygden, m.m. (skr. 1999/2000:14, bet. 1999/2000:MJU2, rskr. 1999/2000:91) fastslog regeringen nya mål för ekologisk produktion till 2005. Dessa lyder:

Den ekologiskt odlade arealen bör fördubblas (20 %) till år 2005 och den ekologiska animalieproduktionen bör öka. 10 % av antalet mjölkkor och slaktdjur av nöt och lamm bör finnas i ekologisk produktion till år 2005. Konsumenternas efterfrågan på ekologiska livsmedel är avgörande för om målen kan nås.

Regeringen anförde också i skrivelsen att den ekologiska produktionen från en samhällelig utgångspunkt är ett medel i arbetet med att nå flera av de nationella miljömålen och ett steg mot en uthållig utveckling av jordbrukssektorn. Det bedömdes också vara viktigt att skapa förutsättningar för en marknadsutveckling där konsumenternas efterfrågan av ekologiska livsmedel kan tillgodoses och där produktionen kan ske utan permanenta produktionsstöd. Måluppfyllelsen gällande regeringens mål för den ekologiska produktionen 2005 bedöms vara god även om målen inte har nåtts fullt ut på alla områden.

Det övergripande målet för det miljöpolitiska arbetet är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Riksdagen fattade i april 1999 beslut om en ny struktur i arbetet med miljömål och fastställde 15 nationella miljö kvalitetsmål (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). I november 2001 antog riksdagen delmål och åtgärdsstrategier i syfte att nå 14 av de 15 miljö kvalitetsmålen (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). Den 1 november 2005 beslutade riksdagen om ett 16:e miljö kvalitetsmål, Ett rikt växt- och djurliv, samt att revidera vissa delmål för några av de övriga miljö kvalitetsmålen (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3). Miljö kvalitetsmålen är sektorsövergripande och beskriver den kvalitet eller det tillstånd för miljön och dess natur- och kulturreсурser som är långsiktigt ekologiskt hållbart och som miljöarbetet skall sikta mot. Flera av de 16 miljö kvalitetsmålen berör jordbruket.

Regeringen bedömer att det kommer att vara svårt att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö i sin helhet och att det därför kan finnas behov av att ytterligare åtgärder vidtas. Den ekologiska produktionen bidrar till att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö såväl som andra miljökvalitetsmål.

Den 27 november 2003 gavs Jordbruksverket i uppdrag av regeringen att lämna förslag till nya mål för ekologisk produktion till 2010. Den 1 november 2004 lämnade Jordbruksverket sitt förslag Mål för ekologisk produktion 2010 (Rapport 2004:19). Förslaget har remitterats. En sammanfattning av förslaget och en förteckning över remissinstanser finns bilagda till skrivelsen.

En särskild utredare tillkallades 2004 för att precisera begreppet hållbar konsumtion och för att föreslå en handlingsplan för hållbar konsumtion för hushållen (dir. 2004:37). I december 2004 överlämnades delbetänkandet Hållbara laster – Konsumtion för en ljusare framtid (SOU 2004:119) och i maj 2005 slutbetänkandet Bilen, Biffen, Bostaden, Hållbara laster – Smartare konsumtion (SOU 2005:51). I betänkandena lämnas bl.a. förslag på mål för konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor. Betänkandena har remissbehandlats. Remissen av slutbetänkandet omfattade inte de förslag som rör skatt, tull och avgifter. En sammanfattning av förslaget finns i bilaga och en förteckning över remissinstanser finns bilagda till skrivelsen.

I samband med skrivelsen har väckts fyra följdmotioner med 21 motionsyrkanden. Dessutom behandlas 5 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2005 med anknytning till skrivelsen.

Skrivelsen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse redovisar regeringen sin bedömning av målen för ekologisk produktion och inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor till 2010. Regeringens bedömning är att den certifierade ekologiska odlingen vid utgången av 2010 minst bör uppgå till 20 % av landets jordbruksmark. Den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare bör öka markant. Slutligen bör den certifierade produktionen av griskött och matfågel öka kraftigt. Efterfrågan på ekologiska livsmedel och marknadsutvecklingen, inklusive produktutveckling och distribution, är avgörande för om målen kan nås. För att stimulera en positiv utveckling av marknaden bör konsumtionen av certifierade ekologiska livsmedel i offentlig sektor öka. Inriktningen bör vara att 25 % av den offentliga konsumtionen av livsmedel skall avse ekologiska livsmedel 2010.

Ekologiskt jordbruk innebär odling och djurhållning där man strävar efter miljöhänsyn, resurshushållning och en hög självförsörjningsgrad. Ekologisk produktion som är certifierad ger rätt att benämna och marknads-

föra produkten som "ekologisk". Ekologisk produktion är från en samhällelig utgångspunkt ett medel i arbetet med att nå de nationella miljökvalitetsmålen, främst Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö och Ett rikt växt- och djurliv men även Grundvatten av god kvalitet. Ekologisk produktion kan också bidra till att uppnå miljökvalitetsmålen Ingen övergödning och Begränsad klimatpåverkan. Det övergripande målet för det miljöpolitiska arbetet är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Riksdagen har fattat beslut om en ny struktur i arbetet med miljömål och fastställt 16 nationella miljökvalitetsmål (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3). Flera av dessa 16 miljökvalitetsmål berör jordbruket. Ekologisk produktion bidrar till att nå flera av miljökvalitetsmålen.

Utskottets överväganden

Mål för ekologisk produktion

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen anför i skrivelsen och avstyrker, även med hänvisning till tidigare ställningstaganden, åtta motionsyrkanden (m, fp, kd, c, mp, –) om behov av mål för den ekologiska produktionen, utformningen av dessa samt om uppnående av miljönytta genom uppsättande av mål för det konventionella jordbruket.

Jämför reservationerna 1 (m, fp), 2 (kd) och 3 (fp).

Skrivelsen

Enligt regeringens bedömning bör den certifierade ekologiskt odlade jordbruksmarken vid utgången av år 2010 minst uppgå till 20 % av landets jordbruksmark. Den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare bör öka markant. Slutligen bör den certifierade produktionen av griskött och matfågel öka kraftigt. Regeringen anser att konsumenternas efterfrågan och marknadsutvecklingen är avgörande för om målen kan nås.

Motionerna

I motion MJ448 (mp, –) yrkande 11 föreslås att minst 30 % av Sveriges åkerareal skall odlas ekologiskt senast år 2010. Vidare föreslås att 20 % av mjölkkor, 30 % av övriga nötkreatur, 30 % av lammerna, 15 % av hönsen och 5 % av grisarna skall vara ekologiskt hållna till år 2010. Minst 20 % av Sveriges åkerareal skall vara certifierad ekologisk odling. Minst 15 % av mjölkkor, 25 % av slaktnöt, 25 % av lammerna, 10 % av hönsen samt 3 % av grisarna skall vara certifierat ekologiskt hållna vid samma tidpunkt.

I stället för kortsiktigt stöd behövs det enligt motion MJ27 (kd) yrkande 4 en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera i samma företag.

Sverige bör enligt motion MJ28 (fp) yrkande 1 fokusera på miljömål och inte på mål baserade på produktionsmetoder. Detta borde gynna den ekologiska produktion då denna kan ske med liten miljöpåverkan. Det torde även vara av mindre intresse om produktionen är certifierad eller inte så länge de önskade miljöfördelarna uppkommer.

I motion MJ29 (m) yrkande 1 anförs att konsumentefterfrågan skall styra produktionen också av ekologiska livsmedel. Det bör inte finnas något politiskt mål för hur stor andel av svensk livsmedelsproduktion som skall vara ekologiskt producerad (yrkande 2) och statligt stöd bör inte utgå specifikt till ekologisk produktion (yrkande 3).

I motion MJ30 (c) yrkande 2 framförs att enkla målsättningar borde sättas för den svenska animalieproduktionen, främst mjölk och nötkött, så att angelägna miljömål kan uppfyllas. Detta eftersom de miljömässiga målsättningarna som finns att bevara åker- och betesmarker är intimt sammankopplade med att det bedrivs en fortsatt animalieproduktion. Därutöver borde det utredas hur målen för svensk livsmedelsproduktion skall utformas, vad gäller både helheten och olika odlingskoncept inom den, med beaktande av bästa resurseffektivitet för insatta åtgärder från bl.a. miljösynpunkt (yrkande 3). En betydande satsning på ekologiskt odlade livsmedel, i förhållande till vad som satsats på jordbruket i övrigt, kan leda till att dessa ökar samtidigt som en större del av livsmedelsproduktionen ersätts av import. Detta är inte den effektivaste lösningen ur miljösynpunkt eftersom både ekologisk produktion och det svenska konventionella jordbruket har miljöfördelar respektive nackdelar som ligger inom samma härad. Ytterligare bör enligt yrkande 4 i samma motion en del av dagens miljöersättningar omformas från att specificera enskilda certifieringskoncept till att premiera ett paraply av konkreta åtgärder som leder till bästa miljömålsuppfyllelse. Sådana ersättningar skulle då kunna utnyttjas av alla som vill fullgöra de åtaganden som krävs, oavsett hur man vill marknadsföra produkterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att ekologisk produktion från en samhällelig utgångspunkt är ett medel i arbetet med att nå vissa av de nationella miljö kvalitetsmålen (främst Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö och Ett rikt växt- och djurliv, men även Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning och Begränsad klimatpåverkan). Detta exempelvis genom, vilket nämns i skrivelsen, att en omläggning till ekologisk produktion i intensiva jordbruksområden kan antas minska användningen av kemiska bekämpningsmedel. Målen för ekologisk produktion bör därför vara utformade på ett sätt som effektivt bidrar till ökad miljönytta och bidrar till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen. I likhet med regeringen anser utskottet också att, samtidigt som den ekologiska produktionen är ett medel i arbetet med att nå nationella miljö kvalitetsmål, skall konsumenternas efterfrågan vara en viktig styrande faktor för produktionen av ekologiska livsmedel samt att det är värdefullt att det görs informationsinsatser av t.ex. Konsumentverket för att tydliggöra miljönyttan av konsumtion av ekologiska livsmedel. Utskottet har erfarit att Konsumentverket under våren 2006 erhållit medel för att ta fram en sådan kommunikationsstrategi. Vidare skulle en ökning av den ekologiska åkerarealen som är certifierad,

från nuvarande 35 %, vara motiverad då behovet av statlig ersättning därmed skulle minska. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ28 (fp) yrkande 1 samt MJ29 (m) yrkandena 1–3.

Utskottet har helt nyligen behandlat ett motionsyrkande som, i stället för kortsiktiga stöd, efterlyser en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk, där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera i samma företag (se bet. 2004/05:MJU13 s. 36 f.). Yrkandet avstyrktes då med hänvisning dels till de omfattande miljösatserna som gjorts inom miljöprogrammet för jordbruket åren 1995–1999 och miljö- och landsbygdsprogrammet för åren 2000–2006, dels till det fortsatta arbetet som avses bedrivas i enlighet med vad som framgår i regeringens skrivelse 2005/06: 87 Den övergripande strategiska inriktningen av kommande landsbygdsprogrammet m.m. Utskottet ansåg också att de synpunkter som framfördes i motionerna låg väl i linje med vad utskottet uttalat hösten 2005 med anledning av propositionen om de svenska miljömålen (bet. 2005/06:MJU3, rskr 2005/06:48 och 2005/06:49). Det har enligt utskottet nu inte framkommit något som utgör skäl att göra någon annan bedömning. Motion MJ27 (kd) yrkande 4 avstyrks därför, i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

I en motion har begärts en högre andel ekologisk åkerareal än det mål regeringen har satt upp i skrivelsen samt mer preciserade mål beträffande animalieproduktionen. När det gäller den sistnämnda frågan anser regeringen att sådana delmål kan tas fram i ett kommande arbete med en aktionsplan där det finns ökade möjligheter att ta hänsyn till bl.a. förändringar i marknadsutvecklingen och produktionstekniken. Beträffande målet för certifierad jordbruksmark menar regeringen att det är svårt att bedöma effekten av möjliga omvärldshändelser på marknadsutvecklingen men att det ändå finns faktorer som gör att den antas bli gynnsam. Marknadsutvecklingen kan också stimuleras genom en ökad offentlig konsumtion. Utskottet, som ställer sig bakom regeringens bedömningar, finner att syftet med motion MJ448 (mp) yrkande 11 till stor del därigenom är tillgodosett, varför motionen avstyrks.

När det gäller utredande och uppsättande av mål för den svenska livsmedelsproduktionen samt utformningen av miljöersättningarna till jordbruket, allt till förmån för miljömålsuppfyllelsen, har utskottet behandlat liknande frågor i ovan nämnda betänkande 2005/06:MJU13 (s. 35 f.). Utskottet anförde då huvudsakligen följande. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Arbetet för att uppnå detta mål bedrivs inom ramen för de nationella miljö kvalitetsmålen. I likhet med regeringen anser utskottet att miljöåtgärder inom landsbygdsprogrammet skall bidra till att de nationella miljö kvalitetsmål, med relevanta delmål, som rör de areella näringarna kan uppnås. Halvtidsutvärderingen av miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2000–2006 visar att programmets omfattande miljöåtgärder på ett påtagligt sätt bidragit till uppfyllelsen av vissa miljö kvalitetsmål, t.ex. Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning.

För att det öppna och varierade odlingslandskapet med dess mångfald av värden skall kunna bevaras och utvecklas och miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap skall kunna nås, måste jordbrukarna fortsatt ha en roll som naturvårdsentreprenörer och producenter av kollektiva nyttigheter, vilket ytterligare bör utvecklas och stödjas.

Arbetet för att uppnå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap avspeglas i de omfattande miljö satsningarna inom miljöprogrammet för jordbruket åren 1995–1999 och miljö- och landsbygdsprogrammet åren 2000–2006. Dessa stora investeringar är ett uttryck för den långsiktiga ambitionen att upprätthålla odlingslandskapets natur- och kulturmiljö värden. De goda erfarenheter som finns i nuvarande miljö- och landsbygdsprogram skall tas till vara. Vidare är det viktigt att åstadkomma en kontinuitet i de åtgärder och ersättningssystem som på ett effektivt sätt bidrar till att miljö kvalitetsmålen uppnås. För att bidra till att miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap uppnås i hela landet krävs dessutom att jordbruket i områden med svaga produktionsförutsättningar beroende på klimat eller andra naturgivna förutsättningar särskilt kompenseras. Den jordbrukspolitiska reformen skapar nya förutsättningar för jordbruksproduktion. Genom att stödet frikopplas från produktionen öppnas nya möjligheter att anpassa primärproduktion och förädling av jordbruksprodukter till marknadens efterfrågan.

I proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, gjordes bedömningen att ett hållbart brukande av naturresurser bör ske i ett landskapsperspektiv. Skälen för detta är att skog, jordbruksmark och vattendrag förekommer i en mosaik och att det är viktigt med en helhets syn på landskapet i arbetet med biologisk mångfald. Regionala landskapsstrategier är ett verktyg som bör prövas. Syftet med strategierna är att effektivisera och integrera de åtgärder som krävs för ett hållbart brukande och bevarande av biologisk mångfald och där hela landskapet beaktas vid planering och nyttjande. Regeringen har uppdragit åt några länsstyrelser att samordna arbetet med att ta fram regionala landskapsstrategier för biologisk mångfald på länsnivå. Arbetet skall redovisas i februari 2007. Utskottet, som kvarstår vid tidigare redovisade uppfattningar, avstyrker motion MJ30 (c) yrkandena 2–4, i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen anför i skrivelsen och avstyrker fem motionsyrkanden (m, fp, c, mp) rörande lämpligheten i att sätta upp mål för den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel, framför allt för kommuner och landsting och om utformningen av målen. Därutöver avstyrks ett motionsyrkande (fp) om behovet av ökad kunskap hos kommuner om möjligheterna att ställa miljökrav vid upphandlingar.

Jämför reservationerna 4 (m) och 5 (fp).

Skrivelsen

Regeringen bedömer att efterfrågan på ekologiska livsmedel och marknadsutvecklingen är avgörande för om målen för ekologisk produktion kan nås. För att stimulera en positiv utveckling av marknaden och en hållbar utveckling bör konsumtionen av certifierade ekologiska livsmedel i offentlig sektor öka. Inriktningen bör vara att 25 % av den offentliga konsumtionen av livsmedel skall avse ekologiska livsmedel år 2010.

Motionerna

Enligt motion MJ28 (fp) yrkande 2 bör det finnas ett mål vad gäller den statliga upphandlingen av ekologiskt producerade livsmedel, och det målet kan lämpligen vara högre än vad som föreskrivits i skrivelsen, men det bör inte finnas något mål för kommuners, regioners eller landstings upphandling. Det kan exempelvis vara ett viktigare miljömål för en kommun att gynna närproducerade livsmedel i stället för ekologiska. Vidare skulle det enligt yrkande 3 gynna den ekologiska produktionen om det fanns en ökad kunskap hos landets kommuner om möjligheterna att ställa miljökrav vid upphandling.

I motion MJ29 (m) yrkande 4 krävs att det inte skall införas något mål för offentlig upphandling av ekologiskt producerade livsmedel. Att ställa sådana krav i upphandlingar bör vara ett krav som kommuner och landsting själva bör göra. En styrning från staten av hela den offentliga sektorns upphandlingar skulle innebära ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret (yrkande 5).

Även motionärerna bakom motion MJ30 (c) yrkande 5 vänder sig mot regeringens bedömning att andelen ekologiskt certifierade produkter av den totala konsumtionen av livsmedel inom staten, kommuner och landsting skall tiodubblas till 25 % år 2010.

I motion MJ448 (mp) yrkande 13 uppställs kravet att målsättningen skall vara att år 2010 skall minst 25 % av offentlig konsumtion av livsmedel utgöras av livsmedel från certifierad ekologisk produktion.

Utskottets ställningstagande

En ökad certifierad ekologisk produktion innebär inte nödvändigtvis att det finns avsättning för produkterna på marknaden. Det är i likhet med vad regeringen anför viktigt att främja en ökad konsumtion av ekologiska livsmedel för att få en väl fungerande marknad och därigenom bidra till en positiv utveckling av den ekologiska produktionen. En ökad konsumtion av ekologiska livsmedel i den offentliga sektorn kan utgöra en trygg grund för avsättning av en ökad certifierad ekologisk produktion. Såsom framgår i skrivelsen kan detta i sin tur på sikt ha positiva effekter även för privata konsumenter, såsom genom ett breddat produktutbud och förbättrad tillgänglighet. Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att kommunernas och länsstyrelsernas pågående arbete med lokala och regionala miljömål är viktigt för att få en ökad ekologisk produktion såväl som ökad konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor. Kommunerna har lokalt det samlade ansvaret för att åstadkomma en god livsmiljö och har ett övergripande ansvar för lokala anpassningar av de nationella miljömålen. Av skrivelsen framgår att många kommuner har inlett arbetet med att utveckla lokala miljömål och strategier, också beträffande lokala mål för konsumtionen av ekologiska livsmedel i kommunen. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömningar och avstyrker med det sagda motionerna MJ28 (fp) yrkande 2, MJ29 (m) yrkandena 4 och 5 samt MJ30 (c) yrkande 5.

Vad beträffar behovet av en utökad kunskap hos kommuner om möjligheterna att upphandla miljömässigt nämns i skrivelsen att Miljöstyrningsrådet, som är ett bolag som samägs av stat och näringsliv, tillhandahåller ett verktyg för att underlätta för offentliga aktörer att upphandla miljömässigt. Rådet har även exempelvis nyligen tagit fram kriteriedokument för upphandling av livsmedel som bl.a. innefattar ekologiska livsmedel. Utskottet bedömer inte att det är nödvändigt med ett riksdagsuttalande med anledning av motion MJ28 (fp) yrkande 3 och föreslår att den lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet konstaterar att motion MJ448 (mp) yrkande 13 är till fullo tillgodosedd genom det mål som regeringen uppställer i skrivelsen. Inte heller denna motion bör därför föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Åtgärder och kostnader

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till skrivelsen, tidigare ställningstaganden och pågående arbete på området avstyrker utskottet ett motionsyrkande (kd) om stöd till mindre certifieringskostnader och ett motionsyrkande (c) om tillsättande av en konkurrenskraftskommission.

Jämför reservation 6 (kd, c).

Motionerna

I motion MJ27 (kd) yrkande 6 begärs att staten skall bidra till mindre producenters certifieringskostnader, så att dessas möjligheter att certifiera sig ökar.

En konkurrenskraftskommission, med tunga företrädare för jordbruksnäringen, livsmedelsindustrin och staten, bör enligt motion MJ30 (c) yrkande 1 tillsättas för att minska jordbrukets kostnader och byråkratin så att näringens konkurrenskraft snarast förbättras, liksom därmed också uppfyllandet av de svenska miljömålen. Som exempel nämns att om livsmedelsproduktionen inte fortsätter minska kan fler mjölkkor och betande djur vidmakthållas, vilket är en förutsättning för uppfyllandet av vissa angelägna miljömål.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att Sverige, genom det s.k. nationella kuvertet, avsatt ca 30 miljoner kronor av direktstöden till jordbruket för att förbättra kvaliteten och saluföringen av jordbruksprodukter. Inom ramen för detta lämnas stöd till lantbrukare som certifieras av ett ackrediterat kontrollorgan, bl.a. enligt EU:s regler för ekologisk produktion, för delar av certifieringskostnaden. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion MJ27 (kd) yrkande 6, till den del den inte kan anses tillgodosedd.

Utskottet har under våren 2006 tagit ställning till frågor om åtgärder syftande till att förbättra det svenska jordbrukets konkurrenskraft (se bet. 2005/06MJU13 s. 27 f.). Därvid anförde utskottet bl.a. följande. Den jordbrukspolitiska reformen skapar nya förutsättningar för att bedriva jordbruksproduktion. Genom att stödet frikopplas från produktionen skapas nya möjligheter att anpassa primärproduktion och förädling av jordbruksprodukter till marknadens efterfrågan. Professionaliteten som företagare kommer att bli en än viktigare framgångsfaktor. Den nya landsbygdsförordningen ger ökade förutsättningar att stödja jordbrukets anpassning till följd av den senaste jordbruksreformen och utvecklingen av landsbygdens företagande och näringsliv. I många fall är det fråga om att starta eller utveckla nya eller befintliga mindre företag. Åtgärderna inom insatsområdet skall kunna medverka till att stärka konkurrenskraften hos företag inom de areella

näringarna genom utveckling av kompetens och lärande, ny teknik och nya produkter. Detta ställer ökade och nya krav på såväl kunskapsöverföring som dess innehåll. Investeringar som förbättrar miljö och djurvälstånd skall fortsatt prioriteras, och de areella näringarnas potential som producenter av förnybar energi skall tas till vara. Innovation och entreprenörskap skall främjas i syfte att öka nyföretagandet och vitalisera landsbygdens näringsliv. En starkare koppling till, och ökad kunskapsförmedling från, forskning och utveckling utgör en viktig bas för denna utveckling och innebär en långsiktig kvalitetssäkring av åtgärderna. Dessa skall kunna tillämpas bredare och nå fler företag inom jord- och skogsbruk, rennäring samt livsmedels- och tjänsteproduktion med anknytning till de areella näringarna. Företag inriktade på vidareförädling med traditionell eller innovativ inriktning har en stor potential för utveckling. Möjligheten att stimulera produktion och samarbete kring marknadsföring av kvalitetsprodukter med särskilda mervärden, exempelvis ekologiska livsmedel eller övriga svenska mervärden i form av gott djurskydd, höga miljökrav och livsmedelssäkerhet, skall tas till vara. Utskottet, som kvarstår vid tidigare redovisad bedömning, bedömer med hänsyn till det pågående arbetet på området inte att det behövs något riksdagsuttalande med anledning av motion MJ30 (c) yrkande 1. Motionen avstyrks.

Regelverkets utformning

Utskottets förslag i korthet

Huvudsakligen med hänvisning till gällande regelverk och det pågående arbetet på området avstyrker utskottet tre motionsyrkanden (m, kd) om harmonisering av reglerna samt ett motionsyrkande (kd) om användningen av s.k. positivlistor.

Jämför reservationerna 7 (m) och 8 (kd).

Motionerna

För att kunna utveckla den ekologiska odlingen måste det finnas möjlighet till handel över gränserna. Då krävs gemensamma regler och färre särregler, vilket också är viktigt ur konkurrenshänseende. Regelverket för ekologisk produktion bör därför inom EU enligt motionerna MJ594 (kd) yrkande 18, MJ27 (kd) yrkande 3 och MJ29 (m) yrkande 6 vara harmoniserat.

I motion MJ27 (kd) yrkande 2 anförs att det nu använda systemet med positivlistor måste bytas ut mot mer generella regler för vad som är tillåtet och inte tillåtet.

Utskottets ställningstagande

Det nu gällande gemenskapsrättsliga regelverket på området (rådets förordning EEG 2092/91, senast kompletterad genom kommissionens förordning (EG) nr 223/2003) innebär i korthet att för alla produkter som uppfyller regelverkets bestämmelser om ekologiskt jordbruk gäller, enligt Romfördragets princip om den inre marknaden, fri rörlighet inom hela Europeiska unionen. Detta oavsett om de har producerats i unionen eller om de har importerats från tredje land. En medlemsstat får följaktligen inte, med hänvisning till den ekologiska produktionsmetoden och presentationen av denna produktionsmetod i märkning eller reklam, förbjuda eller begränsa marknadsföringen, om den aktuella produkten uppfyller samtliga de bestämmelser som anges i förordningen (artikel 12 i 1991 års förordning). Dessa regler är så kallade minimiregler, innebärande att medlemsländerna får ställa högre krav om så önskas. Kommission framlade i december 2005 ett förslag till en ny förordning om ekologiska livsmedel. Detta diskuteras för närvarande i gemenskapen. I skrivelsen anförts att regeringens deltagande i arbetet med utvecklingen av EU:s lagstiftning bl.a. har utgångspunkt i en strävan efter ett förenklat regelverk, och även efter ökad global harmonisering av olika regelverk för ekologisk produktion. Utskottet bedömer med hänsyn till det pågående arbetet på området att det inte behövs någon åtgärd från riksdagen och föreslår att motionerna MJ594 (kd) yrkande 18, MJ27 (kd) yrkande 3 och MJ29 (m) yrkande 6 lämnas utan bifall.

Utskottet har nyligen behandlat och avstyrkt ett motionsyrkande som krävde att systemet med s.k. positivlistor måste bytas ut (se bet. 2005/06: MJU13 s. 37 f.). Utöver vad utskottet då anförde kan tilläggas att från Regeringskansliet har inhämtats att systemet med listor finns kvar i kommissionens förslag till ny förordning om ekologisk produktion. Däremot föreslås där införas klara kriterier för vad som avgör listornas innehåll. Detta skulle göra systemet mer transparent och förutsägbart, samtidigt som det blir en ökad flexibilitet vid eventuella ändringar i listorna. Regeringens hållning är att det är positivt att dessa generella kriterier införs. Utskottet finner inte skäl att förändra det tidigare ställningstagandet och föreslår att motion MJ27 (kd) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Märkning av produkter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (kd) om Sveriges hållning i diskussionerna om kommissionens förslag till ny förordning om ekologiska livsmedel med hänvisning till att det förutsätts att denna linje kommer att drivas av regeringen. Ett motionsyrkande (m) om certifieringsorganet Kravs ställning på marknaden avstyrks med hänvisning huvudsakligen till skrivelsen och det gällande regelverket.

Jämför reservationerna 9 (m) och 10 (kd).

Motionerna

I motion MJ27 (kd) yrkande 1 krävs att regeringen bör agera kraftfullt för att förhindra tendenser att undergräva eller i praktiken förbjuda sådana märken som inte är EU-märken. Konsumenterna bör ha möjlighet att själva avgöra vilka krav varorna de köper skall uppfylla.

I motion MJ29 (m) yrkande 7 omtalas att Kravs regler är mer styrande än gemenskapsreglerna. Med sitt vidare innehåll är Krav mer att anse som varumärkesorganisation än som en standard. Kravs starka ställning kan upplevas som ett konkurrenshinder för producenter som uppfyller EU:s regler men inte Kravs. Organisationens ställning bör därför omprövas.

Utskottets ställningstagande

Kommissionens ovan nämnda förslag till en ny förordning om ekologiska livsmedel kommer, enligt vad utskottet inhämtat från Regeringskansliet, att diskuteras av medlemsländerna under våren 2006. Jordbruksminister Ann-Christin Nykvist har i svar på skriftlig fråga 2005/06:1320 uttalat att hon inte stöder EU-kommissionens förslag i de delar som avser begränsningar i marknadsföringen av nationella eller privata märkningar samt att de i dag gällande generella bestämmelserna är tillämpliga och fullt tillräckliga också för att komma till rätta med eventuella överdrifter eller felaktigheter i marknadsföringen av ekologiska produkter. Utskottet förutsätter att regeringen i de fortsatta diskussionerna på området med kraft driver den linje som anges i motion MJ27 (kd) yrkande 1. Med hänvisning härtill behövs inte något riksdagsuttalande i frågan, varför motionen avstyrks.

Enligt vad utskottet erfarit utförs Kravmärkningen av ett privat certifieringsorgan. Detta organ är godkänt för att certifiera produkter enligt EU:s regler om ekologiska livsmedel men har även egna krav som producenten måste uppfylla för att få använda märket. Enligt vad utskottet inhämtat från Regeringskansliet har Krav en stark position på den svenska marknaden men det finns inget i nu gällande regelverk som hindrar andra aktörer från att ansöka om att bli godkända som certifieringsorgan. Exempelvis har nyligen ett ytterligare företag, SMAK AB, blivit godkänt som kontroll-

organ för ekologisk produktion enligt EU:s regler. I skrivelsen anføres att regeringen för närvarande arbetar med att se över kontrollordningen för ekologisk produktion och att få till stånd en anpassning av regelverket till vad som gäller för annan teknisk kontroll, nämligen ett s.k. öppet system där oberoende kontrollorgan agerar i konkurrens på marknaden. På grund av det anförda avstyrker utskottet motion MJ29 (m) yrkande 7, till den del den inte kan anses tillgodosedd.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Två motionsyrkanden (v) rörande den ekologiska odlingens förhållande till strategin om landsbygdsutveckling och ett motionsyrkande (kd) om behovet av en tydligare fokusering på behovet av ett minskat läckage av fosfor avstyrks, främst med hänvisning till tidigare ställningstaganden och det pågående arbetet på området.

Jämför reservationerna 11 (v) och 12 (kd).

Motionerna

I motion MJ334 (v) yrkande 8 påpekas att kommissionens och rådets förslag till landsbygdsutvecklingsprogram knappt nämner ekologisk produktion, trots att detta är en produktionsform som på många sätt är ett steg på vägen mot ett hållbart jordbruk. I stort sett samtliga länder har ersättning till ekologisk produktion som en del av sina landsbygdsutvecklingsprogram. Ekologisk produktion bör föras in som obligatoriskt program. Vad beträffar stödet för ekologisk produktion så bör det fortsätta existera i samma omfattning som i nuvarande program (yrkande 9).

Enligt motion MJ27 (kd) yrkande 5 behövs en tydligare fokusering på att minska läckage av fosfor som sker via ytavrinning och makroporflöden. Fosfor nämns inte när näringsförluster diskuteras i den här behandlade skrivelsen. Detta är en brist då många forskare menar att det i allmänhet är fosfor som är den begränsande faktorn för övergödningen av sjöar och hav. Den ekologiska produktionens möjligheter att bidra till minskade fosforförluster borde därför ha diskuterats i skrivelsen.

Utskottets överväganden

Rådet har nått en överenskommelse om en ny förordning om stöd för landsbygdsutveckling (rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling EUT L 277, 21.10.2005 s. 1). Genomförandet av landsbygdspolitiken skall ske genom att strategiska riktlinjer på gemenskapsnivå för landsbygds utveckling fastställs av minister-

rådet. Varje medlemsstat skall därefter utarbeta en nationell strategi, som skall beakta gemenskapens strategiska riktlinjer. Den nationella strategin skall utgöra en ram för de program som utarbetas, och strategin skall genomföras via landsbygdsprogram. Arbetet med att ta fram ett nytt svenskt landsbygdsprogram pågår och utskottet har under våren 2006 i betänkande 2005/06:MJU13 behandlat regeringens skrivelse 2005/06:87, i vilken den övergripande inriktningen för de svenska nationella landsbygdsprogrammen redovisas. Regeringen anför i här aktuell skrivelse att åtgärder i programmet för att främja den ekologiska produktionen kommer att vara viktiga för att uppnå målen för ekologisk produktion till 2010. Sådana åtgärder skall genomföras inom landsbygdsprogrammen och därigenom också bidra till flera av miljökvalitetsmålen. Eftersom det saknas slutgiltigt beslut om budgeten och delvis regelverket för kommande landsbygdsprogram, är det enligt regeringen inte möjligt att i nuläget närmare precisera omfattningen och åtgärderna för den del som avser ekologisk produktion. Utskottet kvarstår vid de bedömningar som redovisats i betänkande 2005/06:MJU13 (se främst s. 43) och föreslår att motion MJ334 (v) yrkandena 8 och 9 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Fosfors betydelse för övergödningsproblematiken har belysts i proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (behandlad av utskottet i ovan nämnda bet. 2005/06:MJU3). Utskottet delar motionärens uppfattning att ekologiskt jordbruk är positivt för fosforhushållningen. Utskottet anser att yrkandet inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ27 (kd) yrkande 5.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål för ekologisk produktion, punkt 1 (m, fp)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m), Anita Brodén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till och mål för ekologisk produktion. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ29 yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 4, 2005/06:MJ30 yrkandena 2–4 och 2005/06: MJ448 yrkande 11.

Ställningstagande

Regeringens målsättning att öka andelen ekologiskt producerade livsmedel, trots att efterfrågan från konsumenterna är liten, är ett stort steg bort från marknadsekonomi till förmån för planekonomi, vilket är olyckligt. Detta särskilt som regeringen upprepade gånger säger att efterfrågan skall ligga till grund för avsättningen.

Vi anser att det är konsumenternas efterfrågan som skall styra produktionen av livsmedel. Detta är okontroversiellt och ligger till grund för såväl EU:s som Sveriges livsmedelspolitik. Även produktionen av ekologiska produkter skall styras av konsumenternas efterfrågan. Produktionsformen i sig skall därför inte särbehandlas genom statliga stöd, vare sig till produktion eller till marknadsföring. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Mål för ekologisk produktion, punkt 1 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ27 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06:MJ29 yrkandena 1–3, 2005/06:MJ30 yrkandena 2–4 och 2005/06: MJ448 yrkande 11.

Ställningstagande

Jag ställer mig bakom skrivelsens inriktning att öka andelen ekologisk produktion och konsumtion. Men samtidigt måste det framhållas att miljöförbättrande åtgärder inom det konventionella jordbruket kan ge mer kostnadseffektiva miljöförbättringar jämfört med att i alla lägen öka den ekologiska produktionen.

Bland de kollektiva nyttigheterna intar miljö kvalitetsmålen en central roll. För att stimulera till ekologiskt jordbruk krävs ett förenklat regelsystem och en ökad satsning på forskning och utveckling. I stället för kortsiktiga stöd bör en långsiktig satsning göras på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera inom samma företag. Därutöver skall naturligtvis det särskilda stödet till ekologisk produktion finnas kvar. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Fokusering på miljömål i stället för på produktionsmetoder, punkt 2 (fp)

av Anita Brodén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att fokusera på miljömål i stället för på produktionsmetoder. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ28 yrkande 1.

Ställningstagande

Ekologisk produktion kan ha många miljö fördelar, såsom mindre användning av kemikalier och ett produktionssätt som gynnar biologisk mångfald, för att nämna ett par exempel. Trots detta ställer vi oss tveksamma till att ha politiska mål för olika odlingsformer, även ekologisk odling. I stället skall det finnas miljömål för jordbruket. Dessa miljömål borde i mycket gynna det ekologiska jordbruket då det där finns stora möjligheter att producera livsmedel med liten miljö påverkan. Vi är än mer tveksamma till att regeringen sätter målet endast för det ekologiskt certifierade jordbruket, med full vetskap om att många jordbrukare som driver ekologisk odling av kostnadsskäl valt att inte certifiera sig. Det borde vara av mindre

intresse från politiskt håll om produktionen har en ekologisk certifiering eller inte så länge de miljöfördelar som följer av ett mer miljömässigt jordbruk uppkommer. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor, punkt 3 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om offentlig upphandling och det kommunala självstyret. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ29 yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna 2005/06:MJ28 yrkandena 2 och 3, 2005/06:MJ30 yrkande 5 och 2005/06:MJ448 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser inte att något mål för offentlig upphandling bör ställas upp. I likhet med remissvaret från Sveriges kommuner och landsting menar vi att varje kommun själv bör avgöra om den vill ställa dessa villkor i upphandlingen. Blir skrivelsens förslag verklighet kan det också konstateras att livsmedelskostnaderna för kommuner och landsting ökas dramatiskt. Menar regeringen allvar med att styra hela den offentliga sektorns upphandlingar är detta vidare ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. Det anförda bör ges regeringen till känna.

5. Inriktningen för arbetet med konsumtion av ekologiska livsmedel i offentlig sektor, punkt 3 (fp)

av Anita Brodén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om offentlig upphandling. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ28 yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna 2005/06:MJ29 yrkandena 4 och 5, 2005/06:MJ30 yrkande 5 och 2005/06:MJ448 yrkande 13.

Ställningstagande

Konsumentinflytande är viktigt när det gäller miljöfrågor och vi anser därför att det är rimligt att staten sätter ett mål för andelen av ekologiskt producerade varor i sin egen konsumtion. Vi anser också att man kan överväga ett mer ambitiöst mål, t.ex. 30 % i stället för 25. Däremot anser vi inte att man skall sätta ett mål för hela den offentliga sektorn. Vi anser att det skall vara upp till kommuner, regioner och landsting att sätta sina egna miljömål när det gäller konsumtionsfrågor. Det kan t.ex. vara ett viktigare miljömål för vissa kommuner att gynna närproducerade livsmedel i stället för ekologiska.

Vi anser vidare att en utökad kunskap inom Sveriges kommuner om möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling skulle gynna den ekologiska produktionen. Regeringen bör föra en dialog med Sveriges kommuner och landsting om hur denna medvetenhet skall kunna ökas.

Det ovan anförda bör ges regeringen till känna.

6. Åtgärder och kostnader, punkt 4 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillsättande av en konkurrenskraftskommission. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ30 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:MJ27 yrkande 6.

Ställningstagande

Samtidigt som det nu föreslås precisa mål och åtgärder för att öka andelen ekologiskt certifierad mat belyser regeringen inte med ett ord – eller tar några initiativ för att förhindra – den nu pågående utflyttningen av den svenska livsmedelsproduktionen till andra länder. Den svenska produktionen av mjölk beräknas inom kort ha sjunkit till 10 % under den tillåtna EU-kvoten, lägst av EU-länderna. Produktionen av nötkött är den lägsta på 50 år och svarar i dag endast för drygt 55 % av den svenska konsumtionen. Produktionen av griskött är också den lägsta på många decennier och sjunker. De unika svenska betesmarkerna hotas nu på flera håll av igenväxning eftersom betesdjuren är för få.

I detta läge kan, något tillspetsat, frågan ställas vilket som är viktigast; att mål uppsätts för hur mycket betande nötkreatur som erfordras för att hålla de svenska betesmarkerna öppna eller att mål uppsätts för hur stor andelen ekologiskt certifierade betesdjur skall vara av det minskande totala antalet.

Det svenska jordbruket i sin helhet inklusive det ekologiska jordbruket ligger i världstoppen i miljö- och djurskyddshänsyn. När nu produktionen minskar och matimporten i stället ökar kraftigt, blir effekten naturligtvis att det totalt sett blir sämre för både miljön och djuren. Detta eftersom vi köper alltmer livsmedel från länder som ligger efter oss i båda avseendena. Det strider mot våra höga miljö- och djurskyddsambitioner.

Det är med denna allvarliga verklighet som grund som regeringen tillsammans med jordbruksnäringen och livsmedelsindustrin behöver tillsätta en konkurrenskraftskommission för att sänka kostnader och minska byråkratin så att näringens konkurrenskraft snarast förbättras. Härigenom kan t.ex. fler mjölkkor och betande djur vidmakthållas vilket är en förutsättning för att uppfylla angelägna miljömål. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Harmonisering av regelverket för ekologisk produktion, punkt 6 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om harmonisering av regelverket för ekologisk produktion. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ27 yrkande 3, 2005/06: MJ29 yrkande 6 och 2005/06: MJ594 yrkande 18.

Ställningstagande

För att kunna utveckla den ekologiska odlingen måste det finnas möjlighet till handel med ekologiska produkter över gränserna. Till följd därav krävs gemensamma regler och färre särregler. Det är också viktigt ur konkurrens-hänseende att det inte ställs nationella särkrav som ökar kostnaderna för lantbruket, särskilt som jordbrukspolitiken är gemensam inom EU. Därför är det angeläget att en gemensam standard för ekologisk produktion bestäms på EU-nivå och att denna följs vid marknadsföring i respektive land. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Regelverkets utformning, punkt 7 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om regelverkets utformning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ27 yrkande 2.

Ställningstagande

I det nu gällande regelverket för ekologisk produktion används ett system med s.k. positivlistor, dvs. det som inte finns upptaget på listan är i princip inte tillåtet. Att få nya produkter godkända kan för det ekologiska jordbruket ta tid, i de flesta fall minst ett år och möjligheterna till dispenser eller tidsbegränsade tillstånd är mycket små. Systemet med ”positivlistor” måste bytas ut mot mer principiella regler för vad som är tillåtet och inte tillåtet. Tolkning och beslut bör ligga på nationell nivå. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Märkning av produkter, punkt 8 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Kravs särställning som kontrollorgan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ29 yrkande 7 och avslår motion 2005/06: MJ27 yrkande 1.

Ställningstagande

Eftersom det ur konkurrenssynpunkt är angeläget att en gemensam standard för ekologisk produktion bestäms på EU-nivå kan det vara olyckligt om Krav, vars regler är mer styrande jämfört med gemenskapsreglerna, är godkänd kontrollorganisation. Med sitt vidare innehåll är Krav således numera helt att betrakta som en varumärkesorganisation, inte som en standard eller allmän kontrollorganisation. Kravs starka position som ett officiellt kontrollorgan kan upplevas som ett konkurrenshinder för producenter som uppfyller EU:s regler men inte Kravs. Regeringen bör därför ompröva Kravs ställning i detta hänseende. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Märkning av produkter, punkt 8 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om märkning av produkter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ27 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:MJ29 yrkande 7.

Ställningstagande

Inom EU-samarbetet behandlas just nu ett förslag om ett förenklat regelverk för ekologisk produktion. Det är positivt att reglerna förenklas så att fler konsumenter och producenter finner det meningsfullt att intressera sig för ekologisk produktion och ekologiska produkter. Jag oroas emellertid över tendenser som finns att undergräva de självständiga miljömärkningarna till förmån för en allenarådande EU-märkning. I detta sammanhang är kommissionens förslag till förordning (EEG 2092/91) värt att granska närmare. Enligt detta förslag skulle andra märken förbjudas att tala om att deras krav gick längre än EU:s regler. Detta vore en oacceptabel inskränkning i såväl yttrandefriheten som konsumenternas rättigheter. Det måste vara upp till konsumenten att avgöra vilka krav som de varor hon eller han köper skall uppfylla. Regeringen bör agera kraftfullt för att förhindra tendenser till att undergräva eller i praktiken förbjuda sådana märken som inte är EU-märken. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Ekologisk produktion och landsbygdsutvecklingsprogrammet, punkt 9 (v)

av Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ekologisk produktion och landsbygdsutvecklingsprogrammet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ334 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Kommissionens förslag till strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling nämner knappt ekologisk produktion, trots att detta är en produktionsform som på många sätt är ett steg på vägen mot hållbart jordbruk. I stort sett samtliga medlemsländer har ersättning till ekologisk produktion som en del av sina landsbygdsutvecklingsprogram. Eftersom dessa har bidragit till både en bättre miljö inom jordbruket, en god djuromsorg, en positiv landsbygdsutveckling med ökande arbetstillfällen, lokal förädling, lokala marknader m.m. är det angeläget att slå vakt om att ekologisk produktion

fortsätter att vara en viktig del av landsbygdsutvecklingprogrammet. Jag vill därför föreslå att ekologisk produktion förs in som ett obligatoriskt program. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Fosforläckage, punkt 10 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fosforläckage. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ27 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är otillfredsställande att fosfor inte nämns när näringsförluster diskuteras i skrivelsen. Myndigheter och andra aktörer har länge varit medvetna om kvävetts roll för övergödningen medan fosfors betydelse länge försumrats. Detta trots att många forskare menar att det i allmänhet är fosfor som är den begränsande faktorn för övergödningen av sjöar och hav. Därför borde den ekologiska produktionens möjligheter att bidra till minskade fosforförluster ha behandlats i skrivelsen. Det behövs nu en tydligare fokusering på att minska läckage av fosfor som sker via ytavrinning och makroporflöden. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2005/06:88 Ekologisk produktion och konsumtion – Mål och inriktning till 2010.

Följdmotioner

2005/06:MJ27 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera kraftfullt för att förhindra tendenser att undergräva eller i praktiken förbjuda sådana märken som inte är EU-märken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att systemet med ”positivlistor” måste bytas ut mot mer principiella regler för vad som är tillåtet och inte tillåtet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är viktigt med ett harmoniserat regelsystem för ekologisk odling inom EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i stället för kortsiktiga stöd behövs en långsiktig satsning på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera inom samma företag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det nu behövs en tydligare fokusering på att minska läckage av fosfor som sker via ytavrinning och makroporflöden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör bidra till mindre producenters certifieringskostnader.

2005/06:MJ28 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör fokusera på miljömål och inte på mål baserade på produktionsmetoder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett mål för statlig verksamhet men inte för kommuner, regioner eller landsting vad avser upphandling av ekologiskt producerade varor.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om utökad kunskap inom Sveriges kommuner om möj-
ligheten att ställa miljökrav vid upphandling.

2005/06: MJ29 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att konsumentefterfrågan skall styra produktion
också av ekologiska livsmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att det inte bör finnas något politiskt mål för hur
stor andel av svensk livsmedelproduktion som skall vara ekologiskt
producerad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att statligt stöd inte bör utgå specifikt till ekologisk
produktion.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att mål för offentlig upphandling av ekologiskt
producerade livsmedel inte bör införas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om det kommunala självstyret.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om enhetliga regler i EU för vad som skall betraktas
som ekologisk produktion.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Kravs särställning som officiellt kontrollorgan och
varumärkesorganisation.

2005/06: MJ30 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att tillsätta en konkurrenskraftskommission med
tunga företrädare för jordbruksnäringen, livsmedelsindustrin och sta-
ten för att minska jordbrukets kostnader och byråkrati så att näring-
ens konkurrenskraft snarast förbättras liksom därmed också
uppfyllandet av de svenska miljömålen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att sätta upp enkla målsättningar för den svenska
animalieproduktionen, främst mjölk och nötkött, så att angelägna
miljömål kan uppfyllas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att utreda hur målen för svensk livsmedelsproduk-
tion skall utformas vad gäller både helheten och olika odlingskon-
cept inom den, med beaktande av bästa resurseffektivitet för insatta
åtgärder från bl.a. miljösynpunkt.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att till en del omforma dagens miljöersättningar från att premiera enskilda certifieringskoncept till att premiera ett paraply av konkreta åtgärder som leder till bästa miljömålsuppfyllelse.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens bedömning att inriktningen för konsumtionen av livsmedel i stat, kommuner och landsting skall vara att andelen ekologiskt certifierade produkter tiodubblas till 25 % år 2010.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:MJ334 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ekologisk produktion bör föras in som ett obligatoriskt program.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödet för ekologisk produktion bör fortsätta att existera i samma utformning som i nuvarande program.

2005/06:MJ448 av Åsa Domeij m.fl. (mp, –):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om mål för ekologisk produktion.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett mål för offentlig konsumtion av livsmedel från certifierad ekologisk produktion, inklusive mål för statlig konsumtion av livsmedel från certifierad ekologisk produktion.

2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regelsystemet för ekologisk produktion inom EU bör vara harmoniserat.